

Indtil da maa vi lade os nøje med at se vore Hypotheser mere eller mindre støttede af de Experimenters, tidligere Tider og Folk har gjort. Grækenland var jo, med Hensyn til Samfundsforholdenes Ordning, et Experimenternes Land, saa her er meget at lære og lægge Mærke til, meget der kaster nyt Lys over vor Tids Bevægelser og deres Aarsager.

Dr. Heiberg fortæller os, at Ægteskabet var i Forfald blandt Athenienserne i Athens Glanstid, og spørger vi, hvad der havde bevirket denne Tilbagegang i et Forhold, der i ældre Tid kunde være saa rent og skønt, som Homer og Sofokles har fremstillet det for os, saa henvises der dels til, at Ægteskaberne i denne Tid som Regel var „Fornuftgiftermaal,“ — i Parenthes bemærket et i vor daglige Tale sørgelig misbrugt Ord; ethvert Kærligheds-Ægteskab burde ogsaa være Fornuftgiftermaal — dels og fornemmelig til den Kløft, der var skabt mellem Mænd og Kvinder ved en ny Tids Frembrud. Det var paa den Tid, da Folkevældet var blevet gennemført i Athen, og da Filosofien stod paa sit Højdepunkt, da enhver fri Athenienser først og fremst var optaget af det offentlige Liv og dets mange Gøremaal og dernæst af at tilegne sig „den højere og selvstændigere Dannelse og Aandsudvikling, som muliggjordes ved Filosofiens energiske Fremadstræben og Sofisternes Populariseren af dens Resultater og Methode, medens Kvinderne blev staaende paa det af Mændene forlængst forladte Standpunkt: at modtage al Belæring ved Traditionen“ — det var paa den Tid, at Athen fik sit „Kvindespørgsmaal“.

Paa en lignende Tid fik det moderne Evropa sit: saa længe Mænd som Kvinder levede under en „faderlig“ Regering, saalænge det kun var de „sjældne faa“, der havde Kundskaber og Oplysning, saa længe var Kløften forholdsvis lille, men nu i Løbet af det sidste Aarhundrede, da Mændene har faaet Friheden og Videnskabens Resultater er blevne gjort tilgængelige for den store Mængde, nu har ogsaa Kløften vist sig, og man har set Nødvendigheden af at fylde den.

Omvendt: i Stater, hvor der er nogenlunde „Lighed“ i Rettigheder, i Dannelse og Sysler, der kender man intet Kvindespørgsmaal. Sparta havde intet. Der var ikke, som i Athen i gamle Tider og i de fleste europæiske Lande den Dag i Dag, Samfundet ganske naivt indrettet udelukkende med Mændenes Tarv for Øje; der havde man Øjet aabent for, at et Samfund,